

مجمع عرثان

سی و هفتم

مطالعه آثار قلم اعلی
بخش پنجم
آثار اواخر دوره عکا

مدرسهٔ بهائی لوهلن

دیویسن، میشیگان

۵ تا ۸ اکتبر ۲۰۰۱

سپاسگزاری

سی و هفتمین دورهٔ مجمع عرفان

تحت توجهات محفل روحانی ملی بهائیان امریکا

با همکاری

دفتر امور احباب ایرانی-امریکائی

محفل روحانی ملی بهائیان امریکا

و

با مساعدت

صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند

و

صندوق پژوهشیاری نادیا سعادت

از ۵ تا ۸ اکتبر ۲۰۰۱

در مدرسهٔ بهائی لوهلن در ایالت میشیگان

برگزار می‌شود

طوبیٰ لمن تفکر فی ما نَزَل فی کتاب الله الْهَمِيمُ الْقَيُومُ

مجمع عرفان

ذوہ سی و هفتہ

۵ تا ۸ اکتبر ۲۰۰۱

مدرسهٔ بهائی لوہلن

برنامہ

جمعہ ۱۵ اکتبر ۲۰۰۱

بعد از ظهر	ورود و نام نویسی	
۷:۳۰	افتتاح برنامہ	
	دعا و مناجات بمناسبت حادثہ دھشت انگیز اخیر در امریکا	
	خیر مقدم	
	برنامہ‌ها و تقاضا‌های مدرسهٔ بهائی لوہلن	
	معرفی کوتاهی از برنامہ	
	معرفی شرکت کنندگان	
۸:۳۰	سوابق و محتویات رسالۃ ابن ذئب (بخش اول)	
۹:۳۰	بحث و مذاکره	
۱۰:۰۰	خاتمه جلسہ	
	معین افناں	
	باربارا و ریک جانسن	
	ایرج ایمن	
	منوچہر درخشانی	

شنبہ ۶ اکتبر ۲۰۰۱

۷:۳۰ صبح	شرق الاذکار	
۸:۰۰	سبحانہ	
۹:۰۰	مناجات شروع و اعلام برنامہ روز	
۹:۱۵	سوابق و محتویات رسالۃ ابن ذئب (بخش دوم)	
۱۰:۱۵	نغمات موسیقی	
	معین افناں	
	منوچہر وہمن	

قاسم بیات	تنفس	۱۰:۳۰
موژان خادم منوچهر وهمن	مروری بر لوح کرمل صرف ناهار و وقت آزاد جلسه بحث و مذاکره	۱۱:۰۰ ۱۲:۰۰ ۲:۰۰
برخی از مفاهیم عرفانی در مثنوی ابهی و مثنوی مولوی	برخی از مفاهیم عرفانی در مثنوی ابهی و مثنوی مولوی	۳:۰۰
نغمات موسیقی	نغمات موسیقی	۴:۰۰
طلعت بقاری	تنفس	۴:۱۵
معین افنان	زیارت نامه سید الشهداء صرف شام	۴:۴۵ ۶:۰۰
نظری به آثار عرفانی حضرت بهاء الله نازله در اواخر دوره عکا (بخش اول)*	نظری به آثار عرفانی حضرت بهاء الله نازله در اواخر دوره عکا (بخش اول)*	۸:۰۰
جلسه بحث و مذاکره	جلسه بحث و مذاکره	۹:۰۰
وقت آزاد	وقت آزاد	۱۰:۰۰

* این مبحث متنضم معرفی سوره‌السلطان، تفسیر سوره والشمس، لوح بسمله، و لوح شیخ فانی است.

یكشنبه ۷ اکتبر ۲۰۰۱

قاسم بیات منوچهر وهمن معین افنان	مشرق الاذکار صرف صبحانه مناجات شروع و اعلام برنامه روز مقام و اهمیت و مندرجات کتاب عهدی نغمات موسیقی تنفس	۷:۳۰ صبح ۸:۰۰ ۹:۰۰ ۹:۱۵ ۱۰:۱۵ ۱۰:۳۰
	نظری به آثار عرفانی حضرت بهاء الله نازله در اواخر دوره عکا (بخش دوم) صرف ناهار و وقت آزاد بعد از ظهر جلسه بحث و مذاکره	۱۱:۰۰ ۱۲:۰۰ ۱۲:۰۰ ۲:۰۰

طلعت بضاری منوچهر وهمن	سوابق و مضامین لوح دنیا (بخش اول) نغمات موسیقی تنفس	۳:۰۰ ۴:۰۰ ۴:۱۵
حبيب رياضتى	توحید حقيقی در الهیات بهائی (بخش اول)*	۴:۴۵
	صرف شام	۶:۰۰
حبيب رياضتى	توحید حقيقی در الهیات بهائی (بخش دوم) جلسه بحث و مذاکره	۸:۰۰ ۹:۰۰
	وقت آزاد	۱۰:۰۰

* بحث در باره توحید حقيقی در الهیات بهائی متضمن معرفی مطالب الواح: مدينة التوحيد، توحید حقيقی، بسيط الحقیقه، شیخ فانی، و ملاهادی است.

دوشنبه ۱۸ اکتبر ۲۰۰۱

طلعت بضاری	سوابق و مضامین لوح دنیا (بخش دوم) خاتمه برنامه سی و هفتمین دوره مجمع عرفان	۱۰:۴۵ ۱۱:۳۰
حبيب رياضتى	توحید حقيقی در الهیات بهائی (بخش سوم) تنفس	۹:۱۵ ۱۰:۱۵
	صرف صباحانه	۸:۰۰
	مناجات شروع و اعلام برنامه روز	۹:۰۰
	مشرق الاذکار	۷:۳۰

تفسیر سوره و الشمس

معین افنانی

این لوح در جواب سؤال مفتی عکا شیخ محمود به لسان عربی در عکا نازل گشته است. نامبرده خواستار تفسیر سوره والشمس قرآن کریم گشته بود. شیخ محمود به امر مبارک مؤمن شد و احادیث واردہ از حضرت محمد را در باره فضائل عکا و اراضی مقدسه در رساله‌شی جمع کرد. جمالقدم ابتدا مخاطب را به ترک اوهام و ظنون و تطهیر قلب از کل ما سوی نصیحت میفرمایند. سپس باو اندرز میدهند که سؤال و جواب را برای اهل تراب بگذارد و به پرهای انقطاع بسوی هوای قرب الهی عروج کند. سپس در خصوص علم ظاهری بیاناتی فرموده و میفرمایند کسانیکه باعث حبس هیکل مبارک در سجن عکا گشته‌اند از جمله نفوosi بودند که به علم خویش افتخار می‌کردند. پس از آن جمالقدم به شرح معانی کلمات و عبارات این سوره می‌پردازند. شمس در رتبه اول اشاره است به مشیت اولیه که احدی جز خداوند واحد خبیر از آن اطلاعی ندارد. این سری است که مختوم گشته است بختام الله در خزان علم الهی. در رتبه ثانی کلمه شمس بفرموده مبارک اشاره‌شی است به مظاہر مقدسه که شموس اسماء و صفات الهی در عالم خلق هستند. میفرمایند برای مثال، نفوosi که از حضرت مسیح تبعیت نمودند از شمس عرفان آن حضرت نورانی گشتند و این شمس همچنان در اشراق بود تا آنکه نیز آفاق از افق حجاز اشراق نمود. در رتبه سوم کلمه شمس اشاره است به اولیاء الهی و دوستان حق. در رتبه چهارم منظور از شمس اسماء حسنی است مانند اسم علیم که شمسی است مشرق از افق اراده حضرت رحمٰن. کلمه شمس حاوی معانی لاتحصی است و جمالقدم به میفرمایند بهمین مختصر اکتفاء می‌شود زیرا حکمت اقتضا نمی‌کند که تمامی معانی بیان شود. سپس جمالقدم به شرح سایر کلمات و عبارات این سوره می‌پردازند مانند قمر و نهار و لیل و سماء و ارض و نفس و الهام و تقوی و غیره. در انتهاء در حق شیخ محمود دعا میفرمایند که از کأس انقطاع بنوشد و به مقامی که برای اصفیای الهی مقدار گشته است نایل گردد.

سوره السلطان

معین افنانی

این لوح از الواح نسبتاً مفصلی است که تماماً به عربی نازل شده است و بنتظر میرسد محل صدور آن شهر عکا بوده است زیرا در قسمتی از آن هیکل مبارک اشاره می‌کنند به ابتلاء و غربت خویش در ارضی که زائرین اجازه ورود به آن مکان را نداشتند. بدون شک این لوح از لحاظ زیبایی عبارات و ترکیب جملات و قافیه و نثر موزونی که بکار برده شده در عداد زیباترین الواح عربی جمال مبارک می‌باشد و شامل مواضع عدیده از جمله مطالب عرفانی، نکات استدلالی، وقایع تاریخی، و دستورات اخلاقی است. نام این لوح در عبارت ابتدای لوح ذکر شده و علت تسمیه آن احتمالاً اینست که در قسمتی از آن جمالقدم به یکی از مخاطبین میفرمایند که بشرط هیکل اقدس را به اهالی مدینه‌ئی که مشهور به اسم سلطان است، یعنی سلطان‌آباد که اراک امروزی باشد، ابلاغ

نماید. در طی این لوح جمال قدم اسامی چندین نفر را ذکر فرموده بیاناتی خطاب به هر یک میفرمایند از جمله مشهورترین این افراد یکی جناب ذبیح و دیگری جناب حاجی ابراهیم ملقب به خلیل و مشهور به جناب مبلغ است. در چند مورد جمال‌بارک جناب خلیل را با عبارت "یا منادی الامر" مخاطب میفرمایند. نامبرده از متقدّمین احبابی ثابت‌قدم عهد ابھی بوده که به خدمات فراوان نایل گشته و چندین لوح به اعزاز وی نازل گشته است. مطالب عمده این لوح شامل نکات زیر است:

* اهمیت توجه به آیات الله و ثبوت بر امرالله.

* بیانات خطاب به یحیی ازل. از جمله او را متذکر میفرمایند که او در بحبوحة بلایا اوقاتش را در راحت و عیش نزد همسران خود می‌گذراند در حالیکه جمال‌قدم در تحت چنگال ظالمین بودند. سپس میفرمایند در جسم من جائی نمانده مگر آن که معرض سهام مفتریات و دسیسه‌های تو گشته است. بزوی تو و کسیکه با تو یاری می‌نمود به تراب راجع خواهید شد. در قلب من بغضی از تو و سایرین نیست؛ به نصائح الهی توجه کن، به تطهیر نفس خود مشغول گرد و از غافلین مباش.

* الیوم اموری که نافع و مفید است عرفان مظهر امر و حب غلام الهی است.

* خداوند به حکمت خویش عواقب امور را از انتظار مخفی و پنهان داشته است تا حینی که حکمت ظهور آنها را اقتضاء نماید.

* نصایح اکید به احباء الله در اینکه عمل ایشان باید بمراتب بیشتر از قولشان باشد زیرا این روش جمال‌قدم و مقدسین است. تاکید در تمسک به ادب و انصاف واستقامت در امر الهی و صدق و وفائی به عهد و دستگیری از فقرا.

* اساس دیانت استقامت است بر حب الهی در موقعیت بلایا.

* مسجد‌الاقصی را از کتب محبت این غلام بنا کنید و به ایادی انقطاع به زیارت آن پردازید. وارد مسجد‌الاقصائی گردید که خداوند آنرا بایادی فضل در قلوب شما بنا نموده، مبادا آنرا به جنود نفس و هوی خراب نمایید. قسم به خداوند من مسجد‌الاقصی در ملا، اعلی و بیت‌المعمور در ملا، اعلی و حرم کبریا در سدره منتهی هستم.

* در انتهای این لوح مهیمن خطاب به منادی‌الامر میفرمایند احباء را متذکر دار تا نفحات الهی آنان را فرا گیرد. هم چنین اماء موقنات را که متحمل بلایای شدیده گشته‌اند به صبر و سکون دعوت نما و پیام این غلام الهی را به ایشان ابلاغ نما.

معین افانانی

این لوح به زبان فارسی و عربی نازل گشته و از آثار دوران آخر عَکَا میباشد. در منابع امری مخاطبی ای این لوح ذکر نگشته است اما از محتوای لوح مشخص است که این اثر خطاب به شخص مؤمن ثابت قدم نازل گشته است. در چند مورد مخاطب را انذار میفرمایند که از شمال وهم به یمین یقین توجه نماید و ندای مظلوم را دیده انصاف بنگرد. در انتهای لوح نیز مناجات مفصلی عربی نازل گشته که به مخاطب میفرمایند این مناجات بخواند و از درگاه الهی بخاطر اعمال گذشته خویش طلب بخشش نماید که شاید فضل الهی شامل حالت گردد و برآمد مستقیم را بیابد. نکاتی که در این لوح مطرح گشته است شامل موارد ذیل است:

* مقصود از آفرینش معرفت حق جل و جلاله بوده است.

* انسان چون به مقام بلوغ رسید باید تحرى حقیقت نماید و بدون حب و بغض در امریکه مردم آن متمسکند تفکر کند. در عالم احزاب مختلفه موجود و هر حزبی خود را حق میداند، لذا بر هر نفسی لازم است که با عدل و انصاف در امرالله نظر نماید و تفحص کند.

* علمای شیعه معتقدند که حضرت قائم موعود بكلمه‌ئی تکلم خواهد نمود که نقای ارض از آن کلمه اعراض نموده فرار خواهد کرد. حال در احوال علما نظر نماید که ابداً گمان نمی‌کنند اعراض ایشان در این ظهور جدید از چه بوده است.

* حضرت عیسی به آیات بینات ظاهر شد ولی بقسمی بلایا بر آنحضرت وارد شد که به سماء چهارم صعود نمود.

* امر عظیم است و مطلب بزرگ و یوم یومیست که اسرار مستوره در قلوب و نفوس ظاهر و آشکار خواهد شد.

* آنچه سبب نجات عالم و راحت کل بود در این ظهور القاء گشته و هیچ امری از امور مانع و حائل این مقصود نگشته است. حتی در بحبوحة بلایا در سجن اعظم آنچه که لازم بود ذکر گشت.

* جمال قدم در باره خویش میفرمایند که این عبد از اهل علم نبوده و مدرسه نرفته و بر حسب ظاهر در بیت یکی از رجال متولد شده و باو منسوب.

معین افانانی

وح ابن الذئب

ین اثر مهم بفرموده حضرت ولی مقدس امرالله در کتاب گادپاسزیای یکسال قبل از صعود جمال قدم نازل گشته است. در بین آثار جمال مبارک این لوح از اهمیت فوق العاده‌ئی برخوردار است بدی که حضرت ولی امرالله لازم استند آنرا شخصاً به انگلیسی ترجمه فرمایند. یکی از دلایل اهمیت فوق العاده این لوح اینست که این اثر

شامل قسمتهایی است از برخی از آثار قبلی جمال مبارک که مظہر امر الهی مجدداً آنها را در طی این لوح نازل فرموده است، لذا خواننده با مفاهیم بسیاری از الواح دیگر حضرت بهاء الله از جمله کلمات مکنونه، الواح ملوک و سلاطین، کتاب ایقان، لوح برهان، و بسیاری دیگر آشنا میشود. وسعت مطالب این لوح بحتی است که میتوان گفت تقریباً شامل اکثر مطالبی است که در مطالعات بهائی با آن روپرور میشویم یعنی تعالیم اخلاقی و نکات مفصل تاریخی و الهیات و مطالب استدلایلی و بشارات کتب مقدسه در باره ظهرور جدید و مطالب عرفانی و نکات ادبی و امور مربوط به مدنیت و حکومت و نظم جهانی و قس علی ذلک. لذا تلخیص مطالب این لوح عظیم در چند سطر میسر نیست و فرد خواننده تقریباً با عصارة تمامی آثار جمال مبارک روپرور است.

مخاطب این لوح فخیم، ابن الذئب، شیخ محمد تقی مجتهد اصفهانی معروف به نجفی است. نامبرده مسؤول شهادت عده کثیری از احباب در اصفهان و اطراف آن گشت و در واقعه کشت و کشتار احبابی یزد در سنه ۱۹۰۳ نقش عمده‌تری داشت. پدر وی شیخ محمد باقر اصفهانی مخاطب لوح برهان و مسؤول شهادت نورین نیرین در اصفهان بود که جمال قدم وی را ذنب نامیدند. هر دوی این افراد حتی از نظر ظاهر به خسaran مبین گرفتار شدند چنانکه شرح احوالشان در کتب تواریخ امر ثبت شده است.

زیارت‌نامه حضرت سیدالشہداء

طلعت بصاری

- از قلم معجز شیم حضرت بهاء الله جل اسمه الاعلی زیارت‌نامه مهیمن و شورانگیز حضرت سید الشهاداء حسین بن علی نازل شده که علاوه بر فصاحت و بلاغت خاص خود مطالب زیر از آن مستفاد می‌شود:
۱. مظلومیت و شجاعت امام سوم شیعیان حسین بن علی علیه السلام که چگونه تسلیم نشد و در برابر سپاهیان فراوان یزید بن معاویه استقامت و پایداری نمود که شرح حال آن حضرت از نظر تاریخی نیز باختصار شرح داده خواهد شد.
  ۲. اشاره به رجعت حسینی یعنی ظهرور حضرت بهاء الله جل ذکرہ الاعلی و اینکه ایشان موعد کتب و صحف الهی هستند.
  ۳. علاقه شدید حضرت اعلی به حضرت سید الشهاداء (ع)
  ۴. اشاره به نقض ناقضان و بیوفایان
  ۵. توصیه به سوگواری در یوم شهادت حضرت سید الشهاداء ...

محمد قاسم بیات

مقام و اهمیت و مندرجات کتاب عهدی

حضرت بیچون خلق روحانی انسان را اراده فرمود تا به یمن تربیت و تنزیه او را بعرفان مقامی از مقامات

خویش مؤید سازد. بفرموده مبارک "علت آفرینش ممکنات حبّ بوده چنانچه در حدیث مشهور مذکور که میفرماید "کنت کنزاً مخفیاً فاحبیت أن أعرف فخلقت الخلق لكي أعرف". پس در عالم ذر با بندگانش عهدی وثيق گزارد تا در هر دوره شمس فضلش چون مریتی حقیقی بر عام و خاص بتابد انسان آواز او را بشناسد و به متابعتش برخیزد. افسوس و دریغ که آدمیان این "عهد است" را بفراموشی سپرده و با مظاهر حق در طی همه ادوار به ستیز پرداخته‌اند. حضرت حق در اینباره میفرماید: "ای دوستان من یاد آورید آن عهدی را که در جبل فاران... با من نموده اید... و حال احدي را بر آن عهد قائم نمی‌بینم... و من دانسته صبر نمودم و اظهار نداشتم".

کتاب عهدی تذکار این عهد قدیم است و میثاقی است محکم و روشن تا ساکنین سفینه حمرا بدانند که حق این بار اراده فرموده که بهدایت کشتیبان حقیقی سفینه الله را از گردباد و طوفان‌های سهمگین سالم بمقصد رساند و امرالله را در این دوره دیگر شبی از پی نباشد چه که این عهد هادی مؤمنین در استقامت با مر و بتحقیق رسانیدن اهدافش در ایام بطنون است.

در این مقاله مختصر ویژگیهای این سفر کریم و وصایای مندرجه در این عهد قویم را با استشهاد از سایر آثار الهی مورد تحقیق قرار داده و نصایح قلم اعلى را در اهداف دیانت و تربیت خلق و اطفاء نار ضغینه و بغضای رایج میان خلق و نتیجتاً اتحاد حقیقی و دائمی من على الارض زیارت خواهیم کرد. اشارات محکم و روشن حضرت بهاء الله را در تعیین حضرت غصن اعظم عبدالبهاء بعنوان مرکز امر و توجه اهل بهاء و اذارات حق را بخلق و سایر اغصان و افنان در متابعت از ایشان و کنارگذاردن هر گونه بغض و کینه، و رابطه مؤمنین با اهل الله و وظائف و حدود اعمال اغصان و افنان را مورد توجه قرار خواهیم داد.

مروی بر لوح کروم

این لوح مهیمن جمال اقدس ایهی در سال ۱۸۹۱ میلادی یعنی یکسال قبل از صعود مبارک و در طی چهارمین سفر مبارک به حیفا نازل گشته است.

کرمل، کوه خداوند و تاکستان الهی و آشیانه انبیاء و محل غار حضرت ایلیا است که در کتب تورات و انجیل در رابطه با رجعت ایلیا و ظهور مسیح در جلال پدر آسمانی از آن یاد شده است. از اینرو فرقه‌ای از مسیحیان آلمانی بنام پیروان معبد پیشاپیش ورود مسجون عکا در دامنه این کوه منازل خویش را پیا کرده و خویش را مهیایی یوم ظهور مینمودند. وا اسفا که تصورات آنان از نحوه ورود مسیح در جلال اب آسمانی با شرایط رسیدن زندانی عکا به حیفا تطبیقی نداشت و از اینرو از شرف اقبال محروم شدند.

در معرفی این لوح مهیمن ابتدا شرحی از کیفیت نزول آن ارائه کرده و سپس به پاره‌ای از مطالب عدیده آن چون اهمیت این یوم ظهور، مقام حضرت بهاء الله و اسماء مظہر حق، بشارات بظهور مبارک با استناد به کتب تورات

تورات و انجیل و قرآن مجید، دعوت خلق به عرفان حق در این ظهور، فرمان مبارک برای اعلان عمومی امر در همه قطعات عالم، بخاک سپردن جسد عنصری حضرت نقطه اولی در قلب کرمل، بشارات بر تأسیس مرکز روحانی و اداری امراض الله و بیت العدل اعظم الهی و بعث اهل بهاء، سریان شریعت الهی از این کوه بر عالمیان. و زیان و لحن این لوح توجه خواهیم کرد.

موژان خادم

مروی بر ب Roxی از مفاهیم عرفانی در مثنوی مبارک و مثنوی معنوی

زان سبب نی را حجاب خود گزید

چونکه نائی در جهان اغیار دید

مفاهیم مختلفی از قبیل نی، نائی، نیستان، هجر، وصل، اصل، بقا، لقا، حجاب، ظهور، اغیار، است، کن، محظوظ و ... در هر دو مثنوی جمال مبارک و مولوی آمده است. برای هر یک از این مفاهیم میتوان معانی و تفاسیر گوناگونی برشمرد. در این بحث آنچه برداشت شخصی از این معانی و تفاسیر است مطرح میگردد.

توحید بدیع - توحید حقیقی

حبیب ریاضتی

الوهیت و مظہریت

از جمله مهمترین اصول الهیات بهائی و اساسی ترین موضوع اعتقادی آئین حضرت بها، الله - اصل توحید حقیقی میباشد. این اصل در اکثر الواح نازل از یراغه جمال اقدس ابهی مورد توجه قرار گرفته و شاید کمتر لوحی را میتوان یافت که این حقیقت بدیع در آن به نحوی در آن مندرج نباشد.

تنزیه حق و خالق بودنش، عرفان حق و قصور انسان از وصول به شناختن حقیقی او، وحدت حق و کثرت عالم خلقت، توحید و تحدید، از جمله مواضعی مورد مطالعه در این باره خواهد بود که میتوان آنها را شالوده اعتقادات بهائی دانست. مظہریت مظاہر الهیه از جمله ارکان اساسی معتقدات مذبور محسوب میگردد. همچنین مقامات مظاہر ظهور، توحید حقیقی، موحد واقعی، مشیت اولیه، بسیط الحقیقه، و سایر مواضعی مربوط به جواهر توحید مخصوصاً بر اساس الواح ذیل مورد مطالعه قرار خواهد گرفت:

بسیط الحقیقه، توحید حقیقی، مدینۃ التوحید، شیخ فانی، ملا هادی.

مراجع برای مطالعه تفصیلی این مباحث به قرار ذیل است:

۱. تنزیه حق:

كتاب ايقان، لوح سلمان، لوح توحيد حقيقي، لوح خطاب به زين المقربين، جواهر الاسرار، كتاب بيان، دلائل سبعه، لوح بسيط الحقiqe، مفاظات، كنت كنتا مخفيا.

۲. سلب صفات و اسماء از ساحت اقدس حق:

صلوة کبیر، لوح امین، لوح سلطان، لوح بسمله، مفاوضات، کنت کنزا.

۳. قصور انسان از وصول به ذات حق:

ایقان، لوح توحید حقیقی، سورة هیکل، لوح سلطان، هفت وادی، لوح حج شیراز، لوح اشرافات، صلوة کبیر، مفاوضات.

۳.۱ قصور مظاہر الهیه از عرفان ذات حق کما هو حقه:

مجموعه مناجات حضرت رب اعلی، ایقان، لوح توحید حقیقی، تفسیر من عَرَفْ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ.

۴. مظہریت مظاہر الهیه:

ایقان، سورة هیکل، لوح حمد مقدس از عرفان ممکنات (مجموعه مصر، ص ۳۱۲-۳۱۱)، لوح جواهر توحید (مجموعه مصر، ص ۲۴۰-۲۴۲)، لوح توحید بدیع (مجموعه مصر، ص ۳۵۳-۳۵۴)، لوح خطاب به شیخ محمد تقی اصفهانی، مفاوضات، مکاتیب عبدالبهاء، جلد ۳ ص ۳۷۹-۳۸۰، لوح سلمان، اشرافات.

۵. توحید و تحدید:

ایقان، کتاب بدیع، لوح نصیر، لوح میلاد، بیان فارسی، مفاوضات، لوح برهان، لوح احباب، سورة هیکل، لوح خطاب به عبد الوهاب، لوح ملک روس، لوح ملکه، لوح بسیط الحقيقة.

۶. موحد حقیقی:

لوح شیخ فانی، لوح سلمان، لوح خطاب به زین المقربین، مدنیة التوحید، هفت وادی، لوح حمد مقدس، ...

عنایت الله صادقیان

مروری اجمالی بر لوح دنیا

لوح دنیا که در سال ۱۸۹۱ در آخرین سفر جمال مبارک به حیفا خطاب به حاج سید محمد افنان- میرزا افنان ملقب به (نورالدین) نازل گردیده یکی از امهات آثار آخرین دهه حیات هیکل اظهر است که جزء (متممات ام الکتاب) بشمار آمده است. در این اثر مبارک به دو نوع مطلب بر میخوریم. یکی تعالیم و نصائح حضرت بهاء الله و دیگری اشاره بر مسائل تاریخی است که میتوان آنها را در دو بخش مورد بررسی قرار داد:

۱. در بخش اوّل تعالیم جمال مبارک که خطاب به اهل عالم عموماً و ایرانیان و اهل بها خصوصاً نازل گردیده و بشرح ذیل آنها را میتوان خلاصه نمود: - ابراز تأسف از وضع اسف بار ایران و ایرانیان (در اوآخر دوره قاجار) و اشاره به گذشته درخشنان ایران و ایرانیان که (مشارق رحمت و شفقت و محبت بوده اند) - تأکید به اهل بها به قیام به اصلاح عالم و امم و نصرت امر با اعمال طاهره طیبه و اخلاق راضیه مرضیه - بشارات اعظم به تأثیر ظهور امر بهائی در همه عالم و اشیاء - توجه اکید به اهل بها برای اجتناب از نزاع و جدال و رعایت حکمت و اینکه اهل عالم باید از ضر دست و زبان آنان آسوده باشند.

- تقبیح ظالمین ارض که حقوق امم را غصب نموده و مینمایند(به اشکال مختلف)

- امر به معاشرت با همه ادیان و تمسک به آنچه سبب علو و سمو دولت عادله و ملت است(عasheru mu al-adyan)

- جلب توجه اهل عالم به اینکه در گذشته (حب وطن) ممدوح بوده و در این امر مبارک (حب عالم) ممدوح است و تعلیم داده شده - تأکید به رعایت ادب و راستی و درستی و اشتعال به نار محبت و اتحاد برای جمع کردن اهل عالم و امم در ظل خیمه واحد - بیان پنج تعلیم اساسی که اداره خلق مربوط بر آن است: ۱. اجرای صلح اکبر و توسط بیت العدل اعظم ۲. انتخاب و اختیار یک لغت و زبان و تعلیم آن به اهل عالم ۳. تشیب به اسباب الفت و اتحاد ۴. تعلیم و تربیت عمومی و اجباری و تأسیس صندوقی به این منظور ۵- توجه اکید به کشاورزی که اساس اتحاد- توجه دادن به مندرجات صحیفه حمراء - تقبیح اخلاق شیعی که بزرگان ایران بدان فخر مینمایند- نسخ چهار حکم که در ادیان گذشته وجود داشته سَرَّ راه تحقق وحدت بین امم شده: (۱. ضرب رقاب ۲. حرق کتب ۳. اجتناب از ملل اخri ۴- فنای احزاب) - توصیه به اولیای ایران بار تأسیس مجلس مشورت و وضع قانون - توصیه سیستم حکومت مشروطه سلطنتی (شبیه آنچه در انگلستان مرسوم است)- توجه دادن شدید به خشیة الله - تجلیل از مقام علماء فی البهاء.

۲. در بخش دوم(اشارات تاریخی در این اثر مبارک) میتوان فهرست وار به مسائل ذیل اشاره کرد: گرفتاری و مسجونیت دو نفر از ایادی امرالله جناب حاج ملا علی اکبر شهمیرزادی و جناب حاج ابوالحسن امین درقرزین به امر کامران میرزا نایب السلطنه - اشاره به حوادث تاریخی که در طهران رخ داده و خواهد داد و توجه به آیات کتاب مستطاب اقدس و لوح ارض طاء در تجلیل مقام طهران

- اشاره به مظالم بی حد و مرز جلال الدوله فرزند ارشد ظل السلطان در یزد و شهادت شهدای سبعه در یزد به شکل فجیع

- اشاره به (سنه ثمانین) یعنی سال اظهار امر حضرت رب اعلى(۱۲۶۰ هـ.ق) و سنه ستین (اظهار امر علنی جمال مبارک در باغ رضوان بغداد ۱۲۸۰ هـ.ق)

- واقعه شهادت حاجی محمد رضا اصفهانی بدست دو نفر از اوپاش شیعه تبریز در بازار عشقآباد و گرفتاری و محکومیت آنان به اعدام از طرف اولیای حکومت تزاری و وساطت جامعه بهائی نزد حکومت از آنان. اظهار شکرگزاری جمال مبارک که نصائح ایشان چنان مؤثر افتاده که از دشمنان خود وساطت مینمایند.

- اقدامات سید جمال اسد آبادی بر علیه امر و نشر مقالات و مطالبات بر ضد امر در قاهره و پاریس و اسلامبول

انتشارات مجمع عرفان

سفینه عرفان، دفتر اول.

سفینه عرفان، دفتر دوم.

سفینه عرفان، دفتر سوم.

سفینه عرفان، دفتر چهارم.

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر اول، دوره طهران - بغداد
(نشر سوم با تجدید نظر و اضافات کلی)

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر دوم، دوره اسلامبول - ادرنه

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر سوم، دوره عکا (بخش اول)

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر چهارم، دوره عکا (بخش دوم)

مثنوی ابھی: معرقی تحلیلی و تطبیقی مثنوی جمال مبارک

بسیط الحقيقة: راهنمائی برای مطالعه لوح مبارک بسیط الحقيقة

M. Momen (ed.), *Scripture and Revelation* (Oxford: George Ronald, 1997)

Lights of 'Irfán: Compilation of Papers Presented at 'Irfán Colloquia, Book One

Lights of 'Irfán: Compilation of Papers Presented at 'Irfán Colloquia, Book Two

Booklets of Abstracts: Papers Presented at 'Irfán Colloquia, 1993-99

مجامع عرفان

تشکیل مجامع عرفان به منظور تشویق مطالعه و تحقیق در آثار مقدّسة ادیان الهی و اصول معتقدات بهائی در سال ۱۹۹۱ آغاز شد. این مجامع همه ساله بطور جداگانه بد زبانهای فارسی و انگلیسی در اروپا (ایتالیا و انگلستان) و در امریکای شمالی در مدرسه لوهلن (در میشیگان) و مدرسه بهائی بوش (در کالیفرنیا) برگزار میشود. اولین برنامه آموزشی مجتمع عرفان تحت عنوان "مطالعه آثار قلم اعلی" از سال ۱۹۹۷ آغاز شده و هر سال یک بخش از این برنامه اجراء می شود.

بخش اول : دوره طهران و بغداد

بخش دوم : دوره اسلامبول و ادرنه

بخش سوم : دهه اول دوره عکا

بخش چهارم : سالهای میانی دوره عکا

بخش پنجم : اواخر دوره عکا

برنامه های مجتمع عرفان در امریکای شمالی با مساعدت صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند و صندوق پژوهشیاری نادیا سعادت، و با همکاری دفتر امور احبابی ایرانی- امریکائی و دفتر امور تربیتی و مدارس بهائی محفل مقدس روحانی ملی بهائیان ایالات متحده، تشکیل میگردد.